

Toelichting Investeringsradar

Wat is de Investeringsradar?

De Investeringsradar is een door het CBS ontwikkeld instrument om de ontwikkelingen van de bedrijfsinvesteringen mee te analyseren en in context te plaatsen. Aan de hand van zes na econometrisch onderzoek geselecteerde indicatoren kan gevolgd worden of de omstandigheden zich gunstig of ongunstig ontwikkeld hebben voor de Nederlandse investeringen. Voor de bedrijfsinvesteringen is het enerzijds van belang hoe aantrekkelijk en noodzakelijk het is om te investeren gezien de situatie op de afzetmarkten en anderzijds in hoeverre financieringsmiddelen beschikbaar zijn. In de ontwikkelfase is de samenhang met de bedrijfsinvesteringen uitgebreid getest. Door de verscheidenheid aan indicatoren biedt de radar de mogelijkheid om de achtergronden van de ontwikkeling van de investeringen te analyseren. De zes geselecteerde indicatoren zijn:

- De interbancaire 12-maandsrente in de eurozone (EURIBOR);
- De jaar-op-jaarmutatie van de koerswaarde van uitstaande aandelen van Nederlandse ondernemingen en fondsen op de Nederlandse effectenbeurs (Euronext Amsterdam);
- De jaar-op-jaar-mutatie van het volume van de Nederlandse goederenexport;
- Het niveau van het Nederlandse consumentenvertrouwen;
- De bezettingsgraad van de Nederlandse industrie;
- Het oordeel van de Nederlandse ondernemers in de industrie over hun orderpositie.

Het consumentenvertrouwen, de bezettingsgraad, de groei van het exportvolume en het oordeel van de Nederlandse ondernemers in de industrie over hun orderpositie geven een beeld van de situatie op de afzetmarkten. De ontwikkelingen op de beurs en de ontwikkeling van de interbancaire rente schetsen een beeld van de situatie op de financiële markten. De genoemde zes indicatoren zijn enerzijds gekozen omdat zij samen een beeld geven van zowel de situatie op de financiële markten als die op de afzetmarkten, en anderzijds omdat zij een sterke samenhang vertonen met de ontwikkeling van het volume van de bedrijfsinvesteringen.

De Investeringsradar beschrijft niet een bepaalde verslagperiode, maar het beeld van de omstandigheden dat op een bepaald moment bestond. Eventuele bijstellingen in een onderliggende indicator leiden dan ook niet tot een bijstelling van het beeld van de investeringen op een bepaald moment (de foto is al genomen), maar wel tot een ander beeld op een later moment.

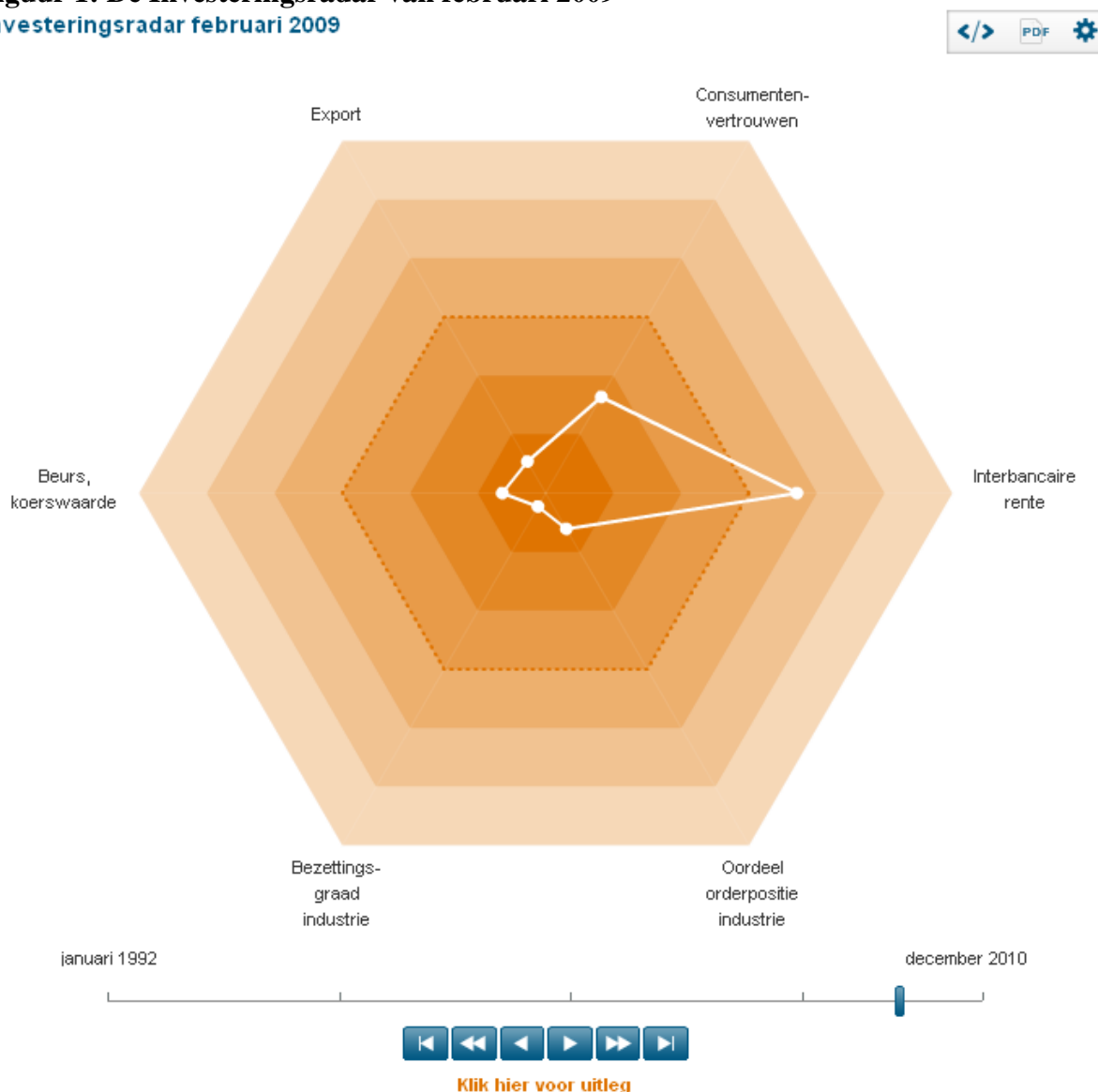
De werking en de interpretatie van de Investeringsradar

In de Investeringsradar worden de geselecteerde indicatoren gepresenteerd in een zeshoekig diagram, waarin elke indicator in een hoek te vinden is (figuur 1). Voor elke indicator wordt een genormaliseerde waarde berekend, die bepaalt hoe ver van de nullijn de indicator uitkomt. De nullijn geeft voor iedere indicator de **gemiddelde** waarde over de periode vanaf januari 1992 weer. Een genormaliseerde waarde groter dan nul betekent dat deze indicator **een gunstiger waarde dan gemiddeld** heeft. Als de waarde kleiner dan nul is, heeft de indicator **een minder gunstige waarde**.

dan gemiddeld. In de radar is de nullijn geaccentueerd met een stippellijn. Daarnaast is in de figuur een scala van donker- tot lichtgele banen opgenomen. Hoe donkerder de baan waarin de indicatoren staan, hoe minder gunstig de omstandigheden voor de Nederlandse investeringen zijn. Zo wordt zichtbaar welke van de indicatoren een gunstig beeld vertonen, en welke een ongunstig beeld. Met behulp van een tijdbalk die vanaf januari 1992 tot het heden loopt, kunnen ook eerdere maanden geselecteerd worden. Zo kan worden afgelezen of de omstandigheden voor de Nederlandse investeringen gunstiger of minder gunstig zijn geworden, en welke factoren daar vooral aan hebben bijgedragen.

Figuur 1: De Investeringsradar van februari 2009

Investeringsradar februari 2009

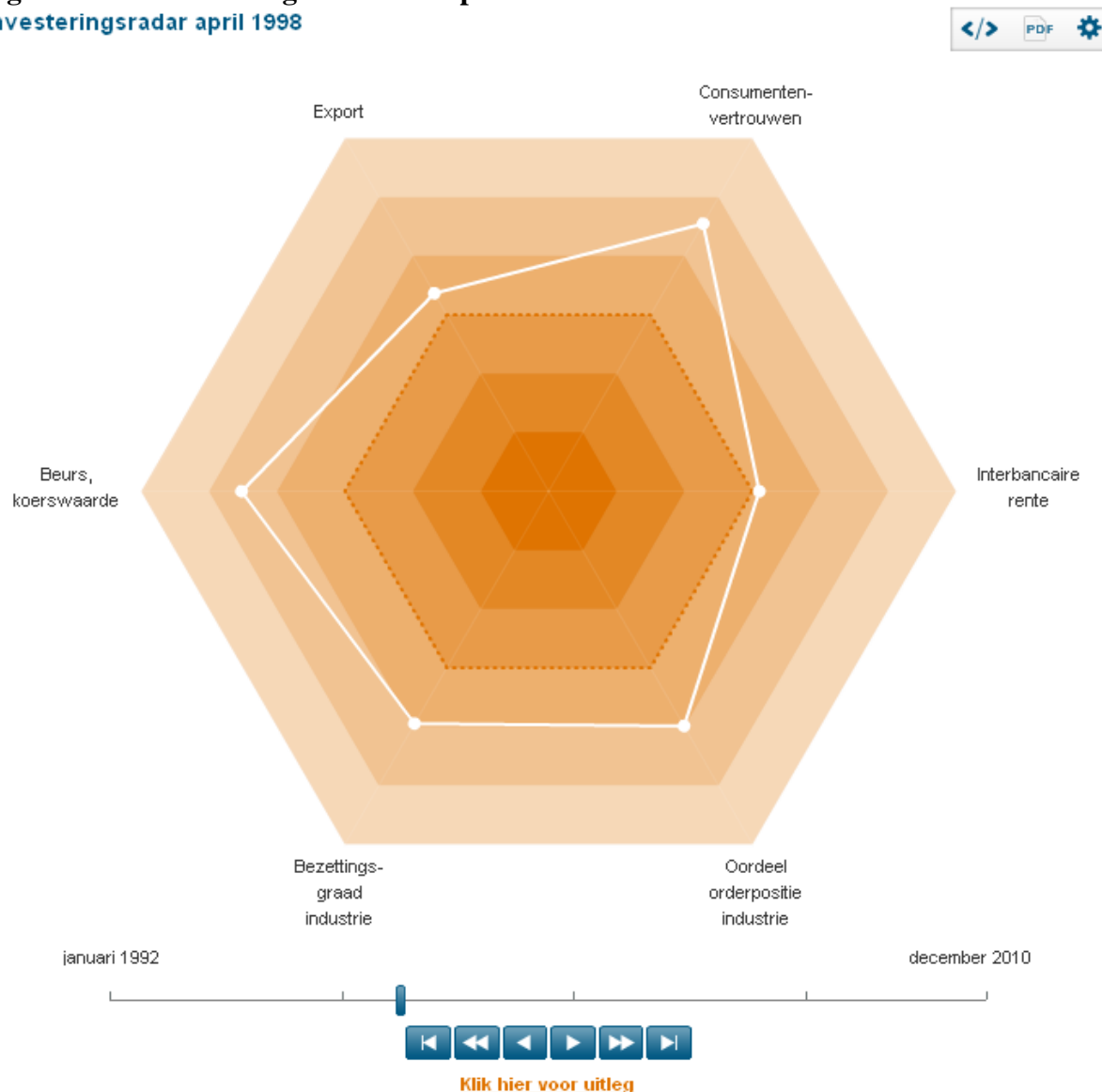
In figuur 1 is de Investeringsradar van februari 2009 opgenomen. Alle genormaliseerde waarden met uitzondering van die van de interbancaire rente waren kleiner dan nul. Dit geeft een indicatie dat de omstandigheden voor de Nederlandse investeringen in februari 2009 buitengewoon ongunstig waren. Bij gunstige omstandigheden zou het merendeel van de indicatoren zich buiten de

nullijn bevinden. Met behulp van de tijdbalk kan bekeken worden of de omstandigheden verbeterd of verslechterd zijn ten opzichte van een maand eerder.

Figuur 2 laat de Investeringsradar van april 1998 zien. De omstandigheden waren destijds duidelijk veel gunstiger dan in februari 2009. Alle genormaliseerde waarden waren groter dan nul.

Figuur 2: De Investeringsradar van april 1998

Investeringsradar april 1998

Overigens is het van belang om te vermelden dat de waarden van de indicatoren in de radar niet per se dezelfde verslagperiode betreffen. Eens per maand wordt de Investeringsradar gepubliceerd. Bij publicatie worden de meest actuele beschikbare cijfers gepresenteerd, er wordt gekeken naar het beeld dat er op dat moment is. In de radar van februari 2009 betreft het consumentenvertrouwen bijvoorbeeld het cijfer over februari, maar het exportvolume het cijfer over december 2008. Van alle statistieken met uitzondering van de bezettingsgraad, die eens per kwartaal gepubliceerd wordt, komen elke maand nieuwe gegevens beschikbaar. In een tooltip is de verslagperiode aangegeven.

Overigens wordt in deze tooltip ook aangegeven of de betreffende indicator een verbetering of een verslechtering laat zien ten opzichte van de voorgaande maand.

In een andere tooltip is de bron van het cijfer aangegeven. Niet in alle gevallen is het CBS zelf de bron; de interbancaire rente wordt gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

De berekening van de genormaliseerde waarden in de radar

Om de genormaliseerde waarde in de Investeringsradar te berekenen, wordt eerst het meerjarengemiddelde van de originele waarde afgetrokken. Vervolgens wordt het verschil gedeeld door de standaarddeviatie.

In formulevorm:

Genormaliseerde waarde = (Originele waarde – meerjarengemiddelde) / (standaarddeviatie).

Het meerjarengemiddelde betreft het gemiddelde vanaf januari 1992. Dit geldt ook voor de standaarddeviatie. Oude genormaliseerde waarden worden vastgehouden. In de Investeringsradar van januari 2011 zijn de originele waarden dus afgezet tegen het gemiddelde over de periode van januari 1992 tot en met januari 2011, en in de Investeringsradar van februari 2011 tegen het gemiddelde over de periode van januari 1992 tot en met februari 2011.

Methodologie

De Investeringsradar is gebaseerd op methodologisch onderzoek van Van Ruth (2010) dat beschreven is in een Engelstalig discussiepaper (<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/onderzoek-methoden/discussionpapers/archief/2010/2010-19-x10-pub.htm>).

Na publicatie van deze paper is er nog één indicator gewijzigd: de langetermijnleningen zijn vervangen door de interbancaire rente. De reden hiervoor was het optreden van breuken in de cijferreeks over de langetermijnleningen.